

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 660/2015-73

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. februára 2017 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza prerokoval prijatú sťažnosť spoločnosti MONAQ Leasing, a. s., Panská 13, Bratislava, právne zastúpenej Advokátskou kanceláriou Čarnogurský ULC, s. r. o., Tvarožkova 5, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Mag. Ján Čarnogurský, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Obdo 23/2014, 5 Obdo 24/2014, 5 Obdo 25/2014 z 27. apríla 2015 a takto

r o z h o d o l :

1. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 5 Obdo 23/2014, 5 Obdo 24/2014, 5 Obdo 25/2014 z 27. apríla 2015 p o r u š i l základné právo spoločnosti MONAQ Leasing, a. s., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Obdo 23/2014, 5 Obdo 24/2014, 5 Obdo 25/2014 z 27. apríla 2015 z r u š u j e v časti, ktorou boli zrušené

uznesenia Okresného súdu Liptovský Mikuláš č. k. 9 Cb 14/2013-51 z 25. septembra 2013, č. k. 9 Cb 14/2013-254 z 22. októbra 2013 a č. k. 9 Cb 14/2013-262 z 22. októbra 2013, ako aj v časti, ktorou bola vec vrátená Okresnému súdu Liptovský Mikuláš na ďalšie konanie, a vec v rozsahu zrušenia v r a c i a Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Spoločnosti MONAQ Leasing, a. s., p r i z n á v a úhradu trov konania v sume 354,88 € (slovom trisťpäťdesiatštyri eur a osemdesiatosem centov), ktorú j e Najvyšší súd Slovenskej republiky p o v i n n ý vyplatiť na účet Advokátskej kancelárie Čarnogurský ULC, s. r. o., Tvarožkova 5, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. II. ÚS 660/2015-34 zo 6. októbra 2015 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť spoločnosti MONAQ Leasing, a. s., Panská 13, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Obdo 23/2014, 5 Obdo 24/2014, 5 Obdo 25/2014 z 27. apríla 2015. Zároveň bola odložená vykonateľnosť uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obdo 23/2014, 5 Obdo 24/2014, 5 Obdo 25/2014 z 27. apríla 2015 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“) do právoplatného rozhodnutia vo veci samej.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže sťažovateľka v podaní z 8. decembra 2015 a najvyšší súd vo vyjadrení z 5. novembra 2015 vyslovili súhlas, aby sa upustilo od

ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení nachádzajúcich sa v jeho spise.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka je lízingovou spoločnosťou, ktorej hlavným predmetom podnikania je lízing nehnuteľností s následnou možnosťou ich kúpy. Sťažovateľka financovala jednotlivé lízingové prípady prevažne z peňažných prostriedkov od Poštovej banky, a. s. (ďalej len „žalovaná“), ktoré boli poskytované na základe príslušných úverových zmlúv. Išlo o dve úverové zmluvy jednak z 28. novembra 2005, ale tiež z 31. októbra 2006. V nadväznosti na zmluvy o úvere uzavrela sťažovateľka so žalovanou taktiež viacero zabezpečovacích zmlúv na zabezpečenie pohľadávok žalovanej vyplývajúcich z oboch zmlúv o úvere. Išlo najmä o zmluvy o zriadení záložného práva k pohľadávkam, ako aj k jednotlivým nehnuteľnostiam. V období od februára 2008 začala žalovaná odmietať poskytovanie ďalších peňažných prostriedkov na základe nevyčerpaných prostriedkov vyplývajúcich zo zmlúv o úvere, okrem niekoľkých výnimočných prípadov. Od 22. januára 2009 celkom prestala poskytovať peňažné prostriedky, a to bez akéhokoľvek zdôvodnenia, hoci dosiaľ nedošlo k odstúpeniu od úverových zmlúv. Bezdôvodné zastavenie financovania zo strany žalovanej predstavovalo podľa sťažovateľky závažné porušenie existujúceho zmluvného vzťahu.

Listom z 25. októbra 2012 uplatnila sťažovateľka voči žalovanej nárok na náhradu škody vo výške 11 692 820 €. Na tomto základe zároveň vykonala započítanie svojej pohľadávky na náhradu škody voči pohľadávkam žalovanej z úverových zmlúv s tým, že v dôsledku započítania pohľadávky žalovanej zanikli aj všetky zabezpečovacie práva a inštitúty zabezpečujúce pohľadávky žalovanej vrátane záložných práv.

Žalovaná listom z 5. novembra 2012 sťažovateľke oznámila, že započítanie pohľadávok neuznáva. Následným listom zo 6. novembra 2012 žalovaná oznámila sťažovateľke predčasnú splatnosť úverových pohľadávok a výkon záložného práva, pričom pristúpila k jeho realizácii a paralelne iniciovala i súdne konania a exekúcie.

Sťažovateľka z dôvodu naliehavej potreby ochrany svojich práv podala 26. novembra 2012 návrh na nariadenie predbežného opatrenia Okresnému súdu Liptovský Mikuláš (ďalej

len „okresný súd“). Išlo o návrh na nariadenie predbežného opatrenia v zmysle § 74 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), teda o návrh podaný ešte pred začatím konania vo veci samej. Miestnu príslušnosť okresného súdu určila v súlade s ustanovením § 11 ods. 2 a § 88 ods. 1 písm. h) OSP.

Uznesením č. k. 9 Cb 232/2012-233 z 12. decembra 2012 okresný súd návrhu vyhovel a predbežné opatrenie nariadil. Následne sa Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) stotožnil so závermi okresného súdu a jeho uznesenie ako vecne správne potvrdil.

Po nariadení predbežného opatrenia sťažovateľka 16. januára 2013 podala žalobu proti žalovanej o určenie, že záložné právo zabezpečujúce splatenie pohľadávok zo zmlúv o úvere zaniklo a že pohľadávky žalovanej zo zmlúv o úvere zanikli.

Na základe dovolania žalovanej však došlo k tomu, že uznesením najvyššieho súdu č. k. 4 Obdo 28/2013-1938 z 30. septembra 2013 bolo uznesenie okresného súdu o nariadení predbežného opatrenia v spojení s uznesením krajského súdu z procesných dôvodov zrušené a konanie o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia bolo zastavené. Najvyšší súd teda svojím rozhodnutím zrušil ochranu poskytnutú sťažovateľke predbežným opatrením okresného súdu, a to len na základe procesných dôvodov.

Žalovaná zmluvou o postúpení pohľadávky z 28. augusta 2013 postúpila pohľadávku voči sťažovateľke z druhej zmluvy o úvere spoločnosti Office – assistance, s. r. o. (ďalej len „postupník“). Postupník sa tak stal novým veriteľom sťažovateľky z druhej zmluvy o úvere.

Sťažovateľka ďalej uviedla, že vzhľadom na uvedené v jej právnej veci proti žalovanej vedenej okresným súdom na základe žaloby zo 16. januára 2013 vedenej pod sp. zn. 9 Cb 14/2013 došlo k zmene okolností, a to v dôsledku postúpenia domnejšej pohľadávky žalovanej na postupníka. Došlo aj k tomu, že spoločnosť INVEST – KAPITAL, a. s. (ďalej len „dražobník“), neupustila od realizácie dražby nehnuteľností patriacich sťažovateľke, teda od výkonu záložných práv zabezpečujúcich druhú zmluvu o úvere.

Zo sťažnosti ďalej vyplýva, že na základe uvedených skutočností sťažovateľka požiadala okresný súd jednak o pripustenie postupníka a dražobníka do konania na strane žalovanej, ako aj o nariadenie predbežného opatrenia.

Uznesením okresného súdu č. k. 9 Cb 14/2013-51 z 25. septembra 2013 v spojení s potvrdzujúcim uznesením krajského súdu sp. zn. 14 Cob 5/2014 z 30. januára 2014 bol postupník pripustený do konania ako žalovaný 2.

Uznesením okresného súdu č. k. 9 Cb 14/2013-254 z 22. októbra 2013 v spojení s potvrdzujúcim uznesením krajského súdu sp. zn. 14 Cob 6/2014 z 30. januára 2014 bol do konania pripustený dražobník ako žalovaný 3.

Uznesením okresného súdu č. k. 9 Cb 14/2013-262 z 22. októbra 2013 v spojení s potvrdzujúcim uznesením krajského súdu sp. zn. 14 Cob 7/2014 z 12. februára 2014 bolo nariadené predbežné opatrenie, ktorým sa žalovanej uložilo zdržať sa postúpenia pohľadávok zo zmluvy o úvere z 28. novembra 2005; postupníkovi bolo uložené zdržať sa postúpenia pohľadávok zo zmluvy o úvere z 31. októbra 2006, ďalej akýchkoľvek úkonov smerujúcich k výkonu záložných práv zabezpečujúcich pohľadávky zo zmluvy o úvere z 31. októbra 2005, ako aj zdržať sa akéhokoľvek nakladania s nehnuteľnosťami vo vlastníctve sťažovateľky, na ktorých je zriadené záložné právo zabezpečujúce pohľadávky zo zmluvy o úvere z 31. októbra 2006; postupníkovi a dražobníkovi bolo uložené zdržať sa realizácie (vykonania) dobrovoľnej dražby spoluvlastníckeho podielu sťažovateľky, resp. povinnosti upustiť od dobrovoľnej dražby k presne označenej nehnuteľnosti ležiacej v Bratislave.

Napokon napadnutým uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obdo 23/2014, 5 Obdo 24/2014, 5 Obdo 25/2014 z 27. apríla 2015 boli zrušené všetky už uvedené uznesenia okresného súdu a krajského súdu a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Uznesenie najvyššieho súdu bolo sťažovateľke doručené 15. júna 2015.

Z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že dovolaním napadnuté uznesenia okresného súdu a krajského súdu zrušil výhradne z procesných dôvodov spočívajúcich v údajne nedostatočnom prihliadaní na argumentáciu dovolateľov

a v nedostatočnom vysporiadaní sa s ich námietkou právomoci a miestnej príslušnosti. Konkrétne najvyšší súd najmä uviedol, že krajský súd sa vo svojich rozhodnutiach vôbec nevysporiadal s námietkou o nedostatku právomoci súdov o veci konať a rozhodnúť, hoci existenciu tejto prekážky musí súd skúmať z úradnej moci a v každom štádiu konania, keďže ide o prekážku konania, ktorú nemožno odstrániť. Ďalej krajský súd vôbec nevyšvetlil, z čoho vychádzal okresný súd, keď dospel k záveru, že je miestne príslušný rozhodnúť o nariadení predbežného opatrenia voči žalovanej, postupníkovi a dražobníkovi, ktorí majú sídlo v Bratislave, pričom navyše rozhodol vo vzťahu k nehnuteľnostiam ležiacim v Bratislave. Napokon najvyšší súd uviedol, že v prípade, ak nie je súdne rozhodnutie riadne odôvodnené a je arbitrárne, dochádza tým k odňatiu možnosti konať pred súdom.

Spredmetnými závermi najvyššieho súdu sa sťažovateľka nestotožňuje. Podľa jej názoru najvyšší súd značne formalistickým prístupom porušil jej označené práva podľa ústavy a dohovoru.

Podľa názoru sťažovateľky sa najvyšší súd sám stal pôvodcom arbitrárneho rozhodnutia, keď v rámci svojho prvého právneho názoru de facto uviedol, že z dôvodu existencie rozhodcovskej doložky, kvôli ktorej dovolatelia namietali nedostatok právomoci okresného súdu, nemohol okresný súd predbežné opatrenie nariadiť. Pritom v skutočnosti možnosť nariadenia predbežného opatrenia aj napriek existencii rozhodcovskej doložky pripúšťa ustanovenie § 2 ods. 2 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov, keď uvádza, že rozhodcovskému konaniu neodporuje, ak účastník konania pred začatím rozhodcovského konania alebo po jeho začatí, ale pred ustanovením rozhodcu (rozhodcov) požaduje od súdu vydanie predbežného opatrenia a súd také opatrenie vydá. Rovnako rozhodcovskému konaniu neodporuje, ak účastník požaduje od súdu nariadenie predbežného opatrenia voči tretej osobe, ktorá nie je stranou rozhodcovskej zmluvy. Podľa sťažovateľky to znamená, že napriek dojednanej rozhodcovskej doložke okresný súd mohol nariadiť predbežné opatrenie, a to aj voči tretím osobám, ktoré nie sú stranami rozhodcovskej doložky, teda aj voči dražobníkovi. Sťažovateľka argumentuje, že najvyšší súd teda vôbec nebral do úvahy skutočnosť, že napriek existencii rozhodcovskej doložky (ktorá je však s poukazom na genézu jej dojednania neplatná) bolo možné

a s prihliadnutím na naliehavý právny záujem sťažovateľky na ochrane jej vlastníckeho práva aj potrebné predbežné opatrenie nariadiť. Za danej situácie preto okresný súd, ale ani krajský súd nemuseli prihliadať na námietku o nedostatku právomoci. Zároveň to znamená, že tento prvý právny názor najvyššieho súdu treba považovať za arbitrárny a ústavne neudržateľný.

V súvislosti s druhým právnym názorom najvyššieho súdu, podľa ktorého zostalo nevyjasnené, ako sa dospelo k záveru o danosti miestnej príslušnosti okresného súdu rozhodnúť o nariadení predbežného opatrenia voči takým subjektom, ktoré majú sídlo v Bratislave, a vo vzťahu k takým nehnuteľnostiam, ktoré ležia v Bratislave, sťažovateľka uvádza, že námietku o nedostatku miestnej príslušnosti za daného skutkového stavu nemožno považovať za rozhodujúci argument, ktorý môže mať význam pre konanie. Vo všeobecnosti totiž platí zásada, že nie je podmienkou a procesnou vadou konania, ak všeobecný súd neprihliada na každý argument účastníka, hoci nie je bezvýznamný. Špecifická odpoveď na uplatnený argument sa vyžaduje iba vtedy, ak je tento pre verdikt rozhodujúci. V danom prípade to tak nie je, keďže výlučná miestna príslušnosť okresného súdu bola jednoznačne založená 26. novembra 2012 podaním prvého návrhu na nariadenie predbežného opatrenia. Bol tým zároveň určený zákonný sudca oprávnený rozhodnúť o nariadení predbežného opatrenia. Tým, že okresný súd začal konať, došlo k založeniu jeho príslušnosti v zmysle zásady *perpetuatio fori*. Najvyšší súd však *de facto* deklaroval, že túto zásadu nie je potrebné rešpektovať, čo znamená porušenie základného práva sťažovateľky na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy. Zo širšieho hľadiska sťažovateľka namieta, že zrušením ochrany poskytnutej predbežným opatrením najvyšší súd spôsobil, že právne postavenie sťažovateľky zostalo neisté a nie je zabezpečená legitímna ochrana jej práv, čo predstavuje v danom prípade viac ako ochrana sporných, nepreukázaných a ani neosvedčených nárokov protistrany. Sťažovateľka namieta, že najvyšší súd nerešpektoval jej výsadné postavenie vlastníckeho práva, ktoré je zaručené samotnou ústavou a požíva vyššiu právnu ochranu ako akéhokoľvek iné práva.

Napokon sťažovateľka namieta absenciu odôvodnenia rozhodnutia najvyššieho súdu o spojení troch vecí na spoločné dovolacie konanie s tým, že toto rozhodnutie o fakultatívnom spojení vecí na spoločné konanie nemožno považovať iba za technické

opatrenie, ale za rozhodnutie súdu o vedení konania s významnými procesnými následkami, pretože má vplyv na spôsob realizácie procesných práv účastníkov konania, ako aj vzhľadom na nesprávnosť záverov najvyššieho súdu a ich rozpornosť v porovnaní s dôvodmi uvedenými krajským súdom.

Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd o jej sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, č. k. 5 Obdo/23/2014, 5 Obdo/24/2014 a 5 Obdo/25/2014 zo dňa 27.04.2015 boli porušené základné práva spoločnosti MONAQ Leasing a. s.(...), a to (i) právo na ochranu vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy, (ii) právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR, (iii) právo nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa článku 48 ods. 1 Ústavy a (iv) právo na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných ľudských práv.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, č. k. 5 Obdo/23/2014, 5 Obdo/24/2014 a 5 Obdo/25/2014 zo dňa 27.04.2015, sa týmto ruší a vec sa vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia v sume 354,88 EUR na účet právneho zástupcu sťažovateľa(...) do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.“

Z doplnenia sťažnosti doručenej ústavnému súdu faxom 7. septembra 2015 a poštou 9. septembra 2015 vyplýva, že sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obdo 23/2014, 5 Obdo 24/2014, 5 Obdo 25/2014 z 27. apríla 2015, a to až do právoplatného rozhodnutia vo veci samej.

Ďalším doplnením zo 7. septembra 2015 doručeným ústavnému súdu 10. septembra 2015 sťažovateľka oznámila, že okresný súd po vrátení veci z najvyššieho súdu novým uznesením č. k. 9 Cb 14/2013-1239 z 27. júla 2015 opätovne rozhodol o návrhu sťažovateľky na nariadenie predbežného opatrenia, a to tak, že návrh zamietol. Sťažovateľka podala proti uzneseniu okresného súdu odvolanie, v dôsledku čoho uznesenie nenadobudlo právoplatnosť.

Z vyjadrenia predsedníčky najvyššieho súdu č. k. KP 3/2015-77, Nobs 87/2015 z 5. novembra 2015 doručeného ústavnému súdu 23. novembra 2015 vyplýva, že najvyšší súd po preskúmaní napadnutých uznesení zistil, že nespĺňajú náležitosti riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia, pretože všeobecné súdy sa v napadnutých rozhodnutiach vôbec nevysporiadali s námietkou nedostatku právomoci súdu. Túto námietku bolo treba dôsledne posudzovať, rozhodnúť o nej a riadne odôvodniť. Taktiež sa nevysporiadali ani s námietkou miestnej nepríslušnosti okresného súdu, ktorý vôbec nevysvetlil, z čoho vychádzal, keď dospel k záveru, že je miestne príslušný rozhodnúť o nariadení predbežného opatrenia voči žalovaným majúcim sídlo v Bratislave a v súvislosti s nehnuteľnosťami ležiacimi v katastrálnom území Staré Mesto v okrese Bratislava. Najvyšší súd sa v napadnutom uznesení podrobne zaoberal námietkami sťažovateľky v rozsahu potrebnom na rozhodnutie o prípustnosti dovolania. Jeho odôvodnenie obsahuje jasné a zrozumiteľné vysporiadanie sa so všetkými podstatnými a právne významnými skutočnosťami.

Z repliky právneho zástupcu sťažovateľky z 8. decembra 2015 doručeného faxom toho istého dňa a poštou 10. decembra 2015 vyplýva, že nesúhlasí s argumentáciou predsedníčky najvyššieho súdu a považuje ju za výhradne formalistickú. V celom rozsahu sa pridržiava vlastnej argumentácie uvedenej v sťažnosti a na túto poukazuje. To isté sa vzťahuje aj na doplnenie sťažnosti zo 7. septembra 2015.

Ústavný súd doručil sťažnosť, uznesenie č. k. II. ÚS 660/2015-34 zo 6. októbra 2015, vyjadrenie predsedníčky najvyššieho súdu a repliku postupníkovi, aby sa aj on mohol vyjadriť vo veci samej, keďže rozhodnutím ústavného súdu môže byť dotknutý na svojich právach.

Z vyjadrenia postupníka z 18. januára 2016 doručeného ústavnému súdu 25. januára 2016 vyplýva, že už nie je veriteľom pohľadávky z úveru, keďže týmto veriteľom je opätovne žalovaná. Dňa 25. augusta 2015 došlo totiž k zrušeniu zmluvy o postúpení pohľadávky z 28. augusta 2013, na základe ktorej sa veriteľom stal postupník, v dôsledku čoho treba za veriteľa pohľadávky znova považovať žalovanú. Došlo teda k spätnému prevodu pohľadávky z úveru z postupníka na žalovanú. Na základe uvedeného postupník nemá už žiadny vzťah k pohľadávke z úveru, ale ani ku konaniu vedenému okresným

súdom pod sp. zn. 9 Cb 14/2013. Napokon postupník dodal, že treba uviesť, že v prípade nedostatku právomoci okresného súdu vo veci konať (ako to naznačil najvyšší súd) nebolo možné v konaní pokračovať, ale ani rozhodnúť o pripustení vstupu ďalších účastníkov do konania. Závery najvyššieho súdu treba preto považovať za akceptovateľné a udržateľné.

Z podania právneho zástupcu sťažovateľky z 25. januára 2017 doručeného ústavnému súdu 27. januára 2017 vyplýva, že o odvolaní sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu č. k. 9 Cb 14/2013-1239 z 27. júla 2015 nebolo dosiaľ rozhodnuté. Ide o odvolanie proti uzneseniu, ktorým bol návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietnutý potom, čo predchádzajúce právoplatné uznesenie nariaďujúce predbežné opatrenie bolo napadnutým uznesením najvyššieho súdu zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie okresnému súdu. Uvedenú skutočnosť potvrdil ústavnému súdu aj okresný súd oznámením z 27. januára 2017.

II.

Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obdo 23/2014, 5 Obdo 24/2014, 5 Obdo 25/2014 z 27. apríla 2015 vyplýva, že ním boli zrušené:

1. uznesenie krajského súdu č. k. 14 Cob 5/2014-1621 z 30. januára 2014 v spojení s uznesením okresného súdu č. k. 9 Cb 14/2013-51 z 25. septembra 2013,

2. uznesenie krajského súdu č. k. 14 Cob 6/2014-1627 z 30. januára 2014 v spojení s uznesením okresného súdu č. k. 9 Cb 14/2013-254 z 22. októbra 2013 a

3. uznesenie krajského súdu č. k. 14 Cob 7/2014-1637 z 12. februára 2014 v spojení s uznesením okresného súdu č. k. 9 Cb 14/2013-262 z 22. októbra 2013

s tým, že sa vec vracia okresnému súdu na ďalšie konanie.

Podľa názoru najvyššieho súdu napadnuté uznesenia krajského súdu nespĺňajú náležitosti riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 211 ods. 2 v spojení s ustanoveniami § 167 ods. 2 a § 157 ods. 2 OSP, keďže krajský súd sa v napadnutých uzneseniach vôbec nevysporiadal s námietkou, že rozhodovať o predmetnej veci nepatrí do právomoci súdu. Existenciu tejto prekážky musí súd skúmať z úradnej moci a v každom štádiu konania, keďže ide o takú prekážku konania, ktorú nemožno odstrániť. Ak súd zistí existenciu neodstrániteľného nedostatku podmienky konania, a to nedostatok

právomoci, má to za následok zastavenie konania a postúpenie veci inému príslušnému orgánu. Túto námietku mali preto sudy dôsledne posudzovať, rozhodnúť o nej a riadne odôvodniť, pričom nezdôvodnenou zostala nielen pri rozhodnutí o pristúpení ďalších účastníkov konania (postupníka a dražobníka), ale aj pri rozhodnutí o nariadení predbežného opatrenia.

Krajský súd sa taktiež nevysporiadal ani s námietkou miestnej nepríslušnosti okresného súdu. Poukázal síce v tejto súvislosti na uznesenia okresného súdu, ktorými boli vylúčené po vznesení námietky miestnej nepríslušnosti na samostatné konanie nároky vo veci samej, vôbec však nevysvetlil, z čoho vychádzal okresný súd, keď dospel k záveru, že je miestne príslušný rozhodnúť o nariadení predbežného opatrenia voči subjektom, ktoré majú sídlo v Bratislave, a navyše rozhodol vo vzťahu k nehnuteľnostiam v Bratislave (skúmanie všeobecnej miestnej príslušnosti alebo osobitnej miestnej príslušnosti). Okresný súd existenciu tejto prekážky, ktorú možno odstrániť, mal skúmať hneď z úradnej moci a ak tak neurobil, potom ju mal skúmať a riadne objasniť v prípade, ak ju namietal účastník pri svojom prvom úkone vo veci.

Vzhľadom na uvedené pochybenia krajského súdu možno podľa názoru najvyššieho súdu konštatovať, že postupom krajského súdu došlo k odňatiu možnosti účastníkom na strane žalovaného konať pred súdom [§ 237 písm. f) OSP], preto bolo potrebné uznesenia krajského súdu zrušiť. Keďže rovnaké vady, pre ktoré boli zrušené uznesenia krajského súdu, majú aj rozhodnutia okresného súdu, najvyšší súd podľa § 243b ods. 3 OSP zrušil aj rozhodnutia okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Najvyšší súd napokon poukazuje na iné svoje rozhodnutia (4 Obdo 34/2013, 3 Obdo 40/2013, 3 Obdo 39/2013, 4 Obdo 28/2013, 5 Obdo 2/2014 a 5 Obdo 2/2015) týkajúce sa rovnakých účastníkov s rovnakým procesným postavením, pričom predmetom preskúmania boli aj v týchto prípadoch rozhodnutia o nariadení predbežného opatrenia a o pristúpení ďalších účastníkov konania (postupníka a dražobníka) na strane žalovanej. V týchto konaniach najvyšší súd posudzoval otázku existencie prekážky *res iudicata*. Medzi rovnakými účastníkmi za podobných skutkových okolností boli nariadené predbežné opatrenia preskúmané v dovolacom konaní z dôvodu namietanej závažnej procesnej vady. Bude preto úlohou okresného súdu, ktorému sa vec vracia na ďalšie konanie, v záujme právnej istoty a spravodlivého súdneho procesu vysporiadať sa dôsledne s námietkami

a argumentáciami dovolateľov týkajúcimi sa nedostatku právomoci a nedostatku miestnej príslušnosti okresného súdu, a to aj s prihliadnutím na argumentáciu uvedenú v už označených rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných v zhodných veciach.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Podľa názoru sťažovateľky treba prístup najvyššieho súdu pri rozhodovaní o napadnutom uznesení považovať za značne formalistický a za porušujúci jej označené práva podľa ústavy a dohovoru. Sťažovateľka je toho názoru, že existencia rozhodcovskej doložky nezakladá nedostatok právomoci okresného súdu konať a rozhodnúť o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, lebo zákon pripúšťa aj pri existencii rozhodcovskej doložky, aby pred začatím rozhodcovského konania, resp. pred ustanovením rozhodcu nariadil predbežné opatrenie súd. Tým viac možno podľa sťažovateľky nariadiť predbežné opatrenie voči subjektu, ktorý nie je stranou rozhodcovskej zmluvy (postupník, resp. dražobník). Vo vzťahu k otázke miestnej príslušnosti okresného súdu je podľa právneho presvedčenia sťažovateľky podstatné, že táto bola jednoznačne založená 26. novembra 2012 podaním prvého návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, pričom tým bol zároveň určený aj zákonný sudca oprávnený konať a rozhodnúť. Začatím tohto konania došlo k založeniu miestnej príslušnosti v zmysle zásady *perpetuatio fori*. Zo širšieho hľadiska treba podľa sťažovateľky uviesť, že zrušením ochrany poskytnutej predbežným opatrením najvyšší súd spôsobil, že jej právne postavenie zostalo neisté a nie je zabezpečená legitímna ochrana jej práv.

Najvyšší súd je toho právneho názoru, že právom sa vytklo krajskému súdu nedostatočné odôvodnenie nariadenia predbežného opatrenia v súvislosti s namietaným nedostatkom právomoci všeobecných súdov, resp. nedostatkom miestnej príslušnosti okresného súdu.

Rovnaké stanovisko zaujíma aj postupník, ktorý však predovšetkým kladie do popredia, že prestal byť vecne pasívne legitimovaný, pretože už nie je veriteľom vymáhanej pohľadávky.

Podľa názoru ústavného súdu závery najvyššieho súdu o chýbajúcej argumentácii krajského súdu vo vzťahu k námietke nedostatku právomoci všeobecných súdov, ako aj vo vzťahu k námietke nedostatku miestnej príslušnosti okresného súdu sa javia ako presvedčivé a dostatočné. Tieto nedostatky hodnotí najvyšší súd ako odňatie možnosti konať pred súdom v neprospech žalovanej, pričom sťažovateľka tento záver najvyššieho súdu nenamieta, pretože svoju argumentáciu sústreďuje na preukázanie toho, že tak

právomoc, ako aj miestna príslušnosť okresného súdu boli dané, a to bez ohľadu na to, či a do akej miery sa krajský súd s týmito námietkami vysporiadal.

K uvedenému treba dodať, že v čase rozhodovania najvyššieho súdu nebola jednotná rozhodovacia prax senátov najvyššieho súdu pri posudzovaní otázky, či nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) OSP, alebo ide iba o dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. b) OSP, ktorý však prípustnosť dovolania bez ďalšieho nezakladá.

Z dosiaľ uvedeného vyplýva, že pokiaľ najvyšší súd napadnutým uznesením zrušil uznesenia krajského súdu č. k. 14 Cob 5/2014-1621 z 30. januára 2014, č. k. 14 Cob 6/2014-1627 z 30. januára 2014 a č. k. 14 Cob 7/2014-1637 z 12. februára 2014, označené práva sťažovateľky neporušil.

Odlíšná je situácia vo vzťahu k uzneseniam okresného súdu č. k. 9 Cb 14/2013-51 z 25. septembra 2013, č. k. 9 Cb 14/2013-254 z 22. októbra 2013 a č. k. 9 Cb 14/2013-262 z 22. októbra 2013, ktoré najvyšší súd taktiež zrušil, pričom vec vrátil vo všetkých týchto prípadoch okresnému súdu na ďalšie konanie.

Podľa § 221 ods. 3 OSP (účinného v inkriminovanom čase rozhodovania najvyššieho súdu) ak odvolací súd rozhoduje o odvolaní proti uzneseniu o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, zruší rozhodnutie, len ak zastavuje konanie.

Podľa § 243b ods. 3 OSP ak má aj rozhodnutie súdu prvého stupňa vady, pre ktoré sa zrušilo rozhodnutie odvolacieho súdu, zruší dovolací súd aj toto rozhodnutie. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie, podľa povahy veci vráti vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, zastaví konanie, prípadne postúpi vec orgánu, do ktorého právomoci vec patrí.

Z citovaného ustanovenia § 221 ods. 3 OSP vyplýva zrejماً intencia zákonodarcu zabezpečiť, aby v konaní o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia nedochádzalo k zrušeniu prvostupňového rozhodnutia a následnému vráteniu veci prvostupňovému súdu na ďalšie konanie, a to s výnimkou prípadu, keď zrušenie prvostupňového uznesenia je spojené s tým, že odvolací súd sám konanie o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia zastaví, keďže i tento spôsob rozhodnutia treba považovať za rozhodnutie konečné.

Toto ustanovenie má preto za úlohu zabezpečiť, aby o konečnom osude návrhu na nariadenie predbežného opatrenia bolo rozhodnuté najneskôr v odvolacom konaní, bez (inak bežnej) možnosti odvolacieho súdu prvostupňové rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

Zároveň toto ustanovenie je súčasťou snahy čo najúčinnejšie dočasne zabezpečiť ohrozené právo žalobcu, keďže už neprávoplatné uznesenie prvostupňového súdu o nariadení predbežného opatrenia je vykonateľné a účinne obmedzuje žalovaného v možnosti vykonávať svoje práva. Ak by však došlo k zrušeniu prvostupňového uznesenia o nariadení predbežného opatrenia a k vráteniu veci na ďalšie konanie, pravdepodobnosť účinnej predbežnej ochrany práv žalobcu by sa mohla významne zoslabiť.

Z pohľadu ústavného súdu treba ďalej konštatovať, že citované ustanovenie § 221 ods. 3 OSP sa vzťahuje na rozhodovanie odvolacieho súdu. Z doslovného znenia ustanovenia § 243b ods. 3 OSP obdobné obmedzenie pre dovolací súd nevyplýva.

V zásadnej rovine treba konštatovať, že pri ústavne konformnom výklade ustanovenia § 243b ods. 3 OSP v prípadoch, keď predmetom dovolacieho konania je preskúmanie právoplatného rozhodnutia odvolacieho súdu o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, nemožno neprihliadať zároveň na ustanovenie § 221 ods. 3 OSP, ktoré možnosti rozhodovania odvolacieho súdu v konaní o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia výrazne obmedzuje. Ak by sa totiž pripustila možnosť postupu dovolacieho súdu podľa § 243b ods. 3 OSP (zrušenie nielen odvolacieho, ale aj prvostupňového rozhodnutia) v prípadoch rozhodovania o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, potom by sa zákonná intencia konečného rozhodovania odvolacím súdom bez možnosti zrušenia prvostupňového rozhodnutia vyplývajúca z ustanovenia § 221 ods. 3 OSP celkom minula účinkom. Rovnako by sa výrazne obmedzila aj snaha čo najúčinnejšie dočasne zabezpečiť ohrozené právo žalobcu.

Vychádzajúc z uvedených skutočností, ústavný súd dospel k záveru, že v danej veci došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Zároveň to znamená, že už nie je potrebné osobitne sa zaoberať namietaným porušením čl. 20 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy.

Treba tiež poznamenať, že na posúdenie veci nemá nijaký dopad námietka sťažovateľky, podľa ktorej najvyšší súd nezdôvodnil, prečo spojil na spoločné dovolacie konanie preskúmanie viacerých uznesení krajského súdu. Uvedená námietka nemá z pohľadu ústavného súdu relevanciu preto, lebo príslušné uznesenie najvyššieho súdu, ktorým boli konania spojené, nie je sťažnosťou napadnuté, lebo sťažnosť podľa znenia návrhu nálezu (petitu) proti tomuto uzneseniu (ktoré nie je ani bližšie označené spisovou značkou a dátumom) nesmeruje.

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vec vrátiť na ďalšie konanie.

Na základe citovaných ustanovení ústavný súd zrušil uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obdo 23/2014, 5 Obdo 24/2014, 5 Obdo 25/2014 z 27. apríla 2015 v časti, ktorou boli zrušené uznesenia okresného súdu č. k. 9 Cb 14/2013-51 z 25. septembra 2013, č. k. 9 Cb 14/2013-254 z 22. októbra 2013 a č. k. 9 Cb 14/2013-262 z 22. októbra 2013, ako aj v časti, ktorou bola vec vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie, a vec v rozsahu zrušenia vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

V ďalšom konaní bude najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu. Prihliadne pritom aj na skutočnosť, že síce novým uznesením okresného súdu č. k. 9 Cb 14/2013-1239 z 27. júla 2015 nasledujúcim po zrušení pôvodných uznesení najvyšším súdom a vrátení veci na ďalšie konanie bolo znova o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia rozhodnuté tak, že návrh bol zamietnutý, avšak toto uznesenie dosiaľ nenadobudlo právoplatnosť, a preto v ďalšom konaní nebude potrebné naň prihliadať.

Sťažovateľka požadovala náhradu trov právneho zastúpenia advokátom v sume 354,88 €.

Podľa názoru ústavného súdu by sťažovateľke patrila odmena za 2 úkony právnych služieb v roku 2015 (prevzatie a príprava zastupovania, sťažnosť) po 139,83 €, 2 režijné paušály po 8,39 € a daň z pridanej hodnoty 59,28 €, teda celkom 355,72 €. Vzhľadom na to, že sťažovateľka uplatnila iba čiastku 354,88 €, bola jej priznaná táto ňou požadovaná nižšia čiastka.

Podľa § 52 ods. 3 zákona o ústavnom súde dočasné opatrenie zaniká najneskoršie právoplatnosťou rozhodnutia vo veci samej, ak ústavný súd nerozhodne o jeho skoršom zrušení.

Vzhľadom na uvedené ustanovenie právoplatnosťou tohto nálezu zanikne dočasné opatrenie, ktorým bola odložená vykonateľnosť uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obdo 23/2014, 5 Obdo 24/2014, 5 Obdo 25/2014 z 27. apríla 2015. Toto dočasné opatrenie vyplývalo z uznesenia ústavného súdu č. k. II. ÚS 660/2015-34 zo 6. októbra 2015.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na čl. 133 časť vety pred bodkočiarkou ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. februára 2017